

מלאכי סגן-כהן: ציר האלפא

אוצר: רון ברטוש

טקסט מאת מלאכי סגן-כהן

עבודתי חוקרת את יחסי הגומלין בין פיסול וצילום ובין חפצים ומערכי אובייקטים לייצוגם, תוך שאיפה להנכחת הפוטנציאל הטמון במרחב ביניים זה, איתגור שקיפותו של הדימוי הצילומי וגישור בין נטייה להפשטה לבין התבססות קונקרטית על חומרי רדימייד. העבודות מבוססות על בנייה מוקפדת של עולם מלאכותי של מיצבים ארעיים המוקמים בסטודיו עבור הפריים הצילומי. תצלומי המיצבים מזקקים אינפורמציה ויזואלית מזרם החומרים הנאספים בשגרה היומיומית, כשהקרטרון חוזר ברבות מעבודותיי כחומר גלם בסיסי וזמין, המאפיין את מחזור תרבות הצריכה ומזהה עם אחסונם, נידום והפצתם של אובייקטים בעולם. התוצאה היא תצלומים המציגים חללים מרובדים, בהם חפצים, איקונות, סמלים, סימנים וצללים בונים יחד קומפוזיציות גאומטריות דינאמיות, המבקשות לכוון מערכת לוגית חלופית. במסגרת מערכת זו, אני בוחן את הסטודיו כמרחב רפלקטיבי, אוטופי וכמיקרוקוסמוס הממוקם בין הליטרלי, הממשי לבין הוירטואלי המדומיין, תוך קיום שיח מתמשך עם "רוחות הרפאים" של המודרניזם מחד ועם עולם עכשווי, מתווך, ממוסך ורווי דימויים מאידך.

בדומה לשפת הקוביזם הסינטי ולממשק המשתמש הגרפי הדיגיטלי, החומרים בעבודותיי מאורגנים במישור חללי קונספטואלי רדוד, קרובים או מקבילים למישור התמונתי החזיתי ונתונים בהקצרות חדות. באופן זה, הופכים החומרים לאלמנטים מופשטים, הנדחקים לטובת אחדות פני השטח ומבנה התצלום. התוצאה מאזכרת לעתים חזון מודרניסטי אידיאליסטי אוטופי, השואף לאחד בין מדיומים ומימדים שונים. העיסוק במישור התמונתי החזיתי, מצטרף בעבודה *Interior Constellation #10* ליצירת מערך סימנים מורכב, בו אני מבקש לעמת בין רמות שונות של ייצוג, קידוד ותיחום ויזואלי, דרך מגוון דימויים ממוסגרים. דימויים אלו מעלים תווך משתנה של מציאות ואשליה וכוללים מסכים שטוחים על אריזות קרטון, מסגרות עץ ומָרָאָה. חדות התצלום הדיגיטלי, קנה המידה הממשי של החפצים המיוצגים בו והתמזגותם עם פני השטח התמונתי, יוצרים מופעים שונים של "הטעיית עין" צילומית, כאשר המסגור האינטגרלי לעבודה, מחזק את אופייה כאובייקט ומוסיף לאמביוולנטיות המתקיימת בה בין סוגים שונים של ייצוג ומציאות.

בתערוכה זו אני מפגיש לראשונה בין תצלומים לתבליטי קיר קונסטרוקטיביים, המקיימים באמביוולנטיות המימדית שלהם ובחומריותם יחסי גומלין שונים אחד עם השני. התבליטים מבוססים על מסגרות עץ ריקות, כשהן מערבים את הקיר וחורגים ממנו למרחב. בעבודה *Axis-Alpha* פירקתי והרכבתי מחדש רגל "חמור" שולחני סטנדרטי לכדי שתי צורות A זהות, אשר חוברו בציר אמצעי והוצבו במהופך זו לזו. החלק העליון בעבודה מאזכר את צורת האות "אלפא" (A), בעוד צורתה ההופכית מתייחסת למקור הפיקטוגרמי הצורני הקדום שלה, כדימוי ראש שור, אשר כונה "אלוף" במקורות וממנו גם שורש שמה (ושמה של ה"אלף" העברית). העלאת דימוי השור מתוך חפץ תעשייתי יומיומי, היא גם מעין מחווה לפעולתו של פיקאסו, שיצר פסל ראש שור (1942)

ממושב וכידון אופניים והעמידו כסימן לעוצמה מיתית ולקדמוניות האמנות והשפה¹. צורת השור הסכמטית חורגת בעבודתי מהמסגרת (כשור לא מאולף), כאשר ה"אלפא" (ה"מאולפת") מוחזקת בתוכה. דרך צירוף היברידי זה, ביקשתי לאחד בין מקור ה"אלפא" הפיקטורלי הפיגורטיבי הקדום לבין גלגולה האלפביתי המופשט המאוחר.

שם התערוכה "ציר האלפא" הוא צירוף מילים שחיברתי כביטוי לאותו ציר פיגורטיבי-מופשט, המסמל שינוי תרבותי עמוק שעבר האדם ביחסו למציאות. שינוי זה התבטא במעבר משפת ייצוג וחשיבה מבוססת דמיון, לחשיבה מושגית מופשטת ותואר על ידי הפילוסוף וילם פלוסר (Flusser), כמאבק דיאלקטי מתמיד המתקיים בין הכתב לדימוי – בין הזמן המעגלי הפרה-היסטורי, המאגי והמיתי לבין הזמן הליניארי ההיסטורי, המושגי והלוגי. בהמשך לכך, תיאר פלוסר את הדימוי הטכני הצילומי כהפשטה "פוסט היסטורית" מסדר אונטולוגי שלישי, אשר הומצאה לטענתו "כדי להטעין מחדש את הטקסטים במאגיה"².

רעיון הציר העומד בבסיס "ציר האלפא", כתנועה הסבה סביב ציר אנכי, מתייחס לפורמט ולאוריינטציה האנכית של רוב עבודותי ומהווה גם פרפרזה למושג "ציר העולם", כציר מעבר בין ספירות עליונות ותחתונות. ציר זה מופיע למשל בחצים הדו-כיווניים המופיעים בתצלום *Interior Constellation #10*, אשר לצד החיתוך הקומפוזיציוני של דימוי המסך שבו, מצביעים על רצף אנכי החורג ממסגרת העבודה. רצף אנכי זה מאזכר בין השאר את ציר הגלילה האנכי הוירטואלי של ממשקי המשתמש הדיגיטליים השונים (המחשב, הטבלט והטלפון החכם) ואת רצף המידע והדימויים האינסופי, המיוצר והמופץ דרכם בעידן העכשווי.

מלאכי סגן-כהן (נ. 1990), חי ויוצר בירושלים. בוגר תואר ראשון בהצטיינות במחלקה לאמנות בבצלאל, אקדמיה לאמנות ועיצוב (2014). זוכה פרס אמן צעיר מטעם משרד התרבות והספורט לשנת 2018 ובמלגה באמנות חזותית של קרן התרבות אמריקה-ישראל מטעם קרן דליה ואלי הורוביץ. עבודותיו הוצגו לאחרונה בתערוכות קבוצתיות בגלריה גבעון, תל-אביב, במוזיאון בת-ים ובאוניברסיטת בן-גוריון בנגב. כמו כן, השתתף בתערוכות בגלריה החדשה, סדנאות האמנים טדי, ירושלים, בגלריה העירונית לאמנות, ראשון לציון ובגלריה חנינא לאמנות עכשווית, תל-אביב.

¹ זלי גורביץ. העברית על פינו, (ירושלים: הוצאת כרמל 2017), 24-25.
² וילם פלוסר, לקראת פילוסופיה של הצילום, (תל אביב: הוצאת רסלינג 2014), 26-27.